Autor Guste Santini
Nedjelja, 14 Studeni 2010 21:42

Hrvatsko gospodarstvo od 4. listopada 1993. godine kumulira svoje probleme koji se u pojavnom obliku identificiraju kao rast dugova. Magla koja ponekad smanjuje preciznost neprimjerene ekonomske politike zove se prodaja obiteljskog srebra. Međutim, svako bogatsvo ma kako bilo veliko jednog dana se (ras)proda.

Danas imamo krizu u krizi ili bolje rečeno depresiju u depresiji koju je svjetska kriza samo dinamizirala, bila joj je katalizator. Svi vide problem danas a ignoriraju upozorenja koja su davana tijekom svih ovih godina. Od gospodarskog čuda postali smo gospodarsko čudovište koje je čak teško i identificirati/dijagnosticirati.

Pogledajmo najprije odnos rasta kredita i BDP-a. Uobičajeno se smatra da stopa rasta kredita može biti dvostruko veća od stope rasta BDP-a. U hrvatskom slučaju stopa rasta kredita bila je daleko veća. To smo identificirali kao „produbljenje“ financijskog tržišta i jasan signal kako se ubrzano približavamo razvijenom svijetu. Katastrofičari su, međutim, upozoravali da kreditna ekspanzija izravno povećava deficit platne i vanjskotrgovinske bilance. Da stvar bude gora fiksni tečaj kune u odnosu na euro imao je učinak dolijevanja benzina na vatru. U cijeloj je priči država uvijek profitirala. Najprije je sama bila aktivni sudionik zaduživanja u inozemstvu, a, potom, deficit vanjskotrgovinske bilance je izravno povećavao njezine porezne prihode. Neoliberalistička politika postala je ravna alkemiji: destrukcija nacionalnog gospodarstva bilo je manje bolna jer je država brinula kakvu-takvu brigu o siromašnima. Vjrovnici, putem MMF-a, WB-a i WTO-a, podržavali su nas u tim i takvim nakanama što sam često kritizirao na ovim stranicama i potom objavio u knjizi „Refleksije jednoga Turanjca“.

Sada odjednom kao da smo se probudili nastalo je otrežnjenje nakon ugodne griješne

noći u kojima je učinjeno mnogo grijeha ali i grijeha propusta. Kardinal Bozanić je to jednom nazvao, ali nije dalje nastavio, „Grijeh struktura". Da, bio je to grijeh struktura koji je bitan čimbenik stanja u kojem jesmo. Svi bi preko noći promjenili stanje kako bi sutra mogli nastaviti po starom. Na žalost Čistilište ćemo morati proći bez obzira da li se prefiks zvao hadezeovski ili esdepeovski, razlika je u nijansama.

U Hrvatskoj su svi dužni; u Hrvatskoj mnogi baloni su „napuhivani" godinama i sada je vrijeme da platimo cijenu za našu nepromišljenost ili, ako vam je draže, lakovjernost.

Međutim, u Čistilištu čeka nas prtljaga prošlosti koju smo ustrajno stvarali proteklih petnaestak godina u vidu velike zaduženosti. Tako je:

- zemlja dužna do razine BDP-a usprkos raspordaji obiteljskog blaga,

- država je zadužena daleko više nego što to pokazuju službene statistike,

- gospodarstvo je prezaduženo pa niti preuzimanje dijela kamata od strane države nije atraktivno malaksalom gospodarstu, i

- građani su zaduženi daleko iznad mogućnosti što se dramatizira uslijed rasta nezaposlenosti.

Kreditno tržište je davno iskorišteno. Nema više kreditnog potencijala za bilo koji od sektora pa ni za zemlju kao cijelinu. Kreditnu aktivnost ne bi smjeli zaustaviti ali se to, na žalost, upravo događa što je razvidno iz izjava guvernera i spremnosti centralne banke da pomogne. To je činjenica koja zabrinjava. I umjesto da putem dinamiziranja kreditnog tržiša promjenimo gospodarski ambijent mi smo prisiljeni na štednju, štednju i, konačno, štednju. Sve ostalo je priča bez sadržaja s opasnim implikacijama. Upravo zato sam zahtjevao i zahtjevam Veliku koaliciju, što smatram državničkim činom, i reformu poreznog sustava, ponačelu: „Pokrij se koliko ti je biljac dug" kako bi se, najprije, zaustavio rast nezaposlenosti, i, potom, usliljedilo njegovo smanjenje.

Mnogi me novinari nakon izjava za javna sredstva priopčavanja pitaju da li smo u stanju promjeniti stvari. Uvijek tvrdim da moramo sami ispiti „čašu žući“ koji smo si sami posložili. U protivnom ostavljamo je svojoj djeci/unucima kojima smo se toliko radovali kada su se rađali ili smo bili tom prilikom samo licemjerni. Rješenja nema bez kirurgije. Kirurgija je bolna ali i učinkovit postupak da se odstrane nametnici koji stvaraju jalove troškove. Njih nije malo.